

Czym jest CYBERPRZEMOC?

Cyberprzemoc - to przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych - głównie Internetu oraz telefonów komórkowych. Choć z pozoru wygląda na przemoc nie groźną, często ma bardzo poważne skutki. Dotyczy nie tylko osób dorosłych, ale również dzieci i młodzież, szczególnie tych w klasach gimnazjum bądź starszych. To nie tylko jednostkowe spektakularne przypadki, ale codzienne zjawisko wśród dzieci i młodzieży, którego skala dotyczy od **20% do nawet ponad połowy dzieci i młodzieży**.

Ponieważ coraz częściej zarówno rodzice jak i młodzież sygnalizują nam istnienie tego problemu w naszej szkole chcemy zapoznać Państwa bliżej z tym zjawiskiem, jak również zachęcić do reagowania na docierające do Państwa sygnały zarówno od własnych dzieci jak i innych osób.

Do działań określanych mianem Cyberprzemoc wykorzystywane są głównie:

- Poczta elektroniczna,
- Czaty,
- Komunikatory,
- Strony internetowe,
- Blogi,
- Serwisy społecznościowe Facebook, Nasza klasa i inne
- Grupy dyskusyjne,
- Serwisy SMS i MMS.

Jako cyberprzemoc zakwalifikować możemy:

- włamywanie się do kont pocztowych i komunikatorów w celu wysłania w czyimś imieniu złośliwych bądź zawstydzających materiałów,
- tworzenie stron internetowych zawierających ośmieszające innych historyjki, komiksy albo żarty, rozsyłanie i publikowanie tekstów kompromitujących inne osoby,
- skłanianie Kogoś do ujawnienia drażliwych, osobistych informacji podczas rozmowy przez komunikator internetowy i przesyłanie zapisu rozmowy do innych,
- umieszczanie w sieci nieprawdziwych informacji o innych osobach
- tworzenie anty stron internetowych, np. anty strony KFC, czy osoby fizycznej a także podszywanie się pod kogoś tworząc blog lub stronę.
- wyzywanie, straszenie poniżanie kogoś w Internecie lub przy użyciu telefonu,
- robienie komuś zdjęć lub rejestrowanie filmów bez jego zgody,
- publikowanie w Internecie lub rozsyłanie telefonem zdjęć, filmów lub tekstów, które kogoś obrażają lub ośmieszają,
- podszywanie się pod kogoś w Sieci.

Cechy cyberprzemocy

1. Anonimowość

W odróżnieniu od „tradycyjnej” przemocy zjawisko Cyberprzemoc charakteryzuje wysokie poczucie anonimowości sprawcy. Anonimowość przyczynia się także do wystąpienia

zjawiska - tzw. rozhamowania, polegającego na tym, iż osoba w Internecie pozwala sobie na więcej, jeżeli chodzi o łamanie reguł życia społecznego – niż w świecie realnym.

2. Różnorodność i wiele możliwości krzywdzenia na raz

Można gnębić ofiarę – często przypadkową – na wiele sposobów jednocześnie i w bardzo wyrafinowany sposób. Poza tym, łatwości atakowania, ze względu na wielość i przypadkowość kontaktów – sprzyja pozorne uczucie bezkarności w sieci.

3. Szybkość działania – czas i przestrzeń

Charakterystyczna dla problemu szybkość rozpowszechniania materiałów kierowanych przeciwko ofierze oraz ich powszechna dostępność w Sieci sprawiają, że jest zjawisko szczególnie niebezpieczne. Kompromitujące zdjęcia, filmy czy informacje potrafią zrobić w Internecie bardzo szybką „karierę” a ich usunięcie jest często praktycznie do końca niemożliwe.

4. Brak kontroli i stałe narażenie na atak

Dodatkową uciążliwością dla ofiar cyberprzemocy jest stałe narażenie na atak, niezależnie od miejsca czy pory dnia lub nocy. Występuje również tzw. zjawisko nieograniczonej lub niewidzialnej publiczności - człowiek nie ma wpływu na to, kto zobaczy kompromitujący dla niego materiał, a możliwości są w tym względzie prawie nieograniczone, co potęguje koszty psychologiczne ofiary. Sytuacja doznawania przez dziecko krzywdy za pośrednictwem mediów elektronicznych jest często trudna do zaobserwowania przez rodziców, czy nauczycieli, szczególnie jeżeli mają ograniczoną wiedzę i doświadczenia związane z korzystaniem z mediów elektronicznych.

5. Trudności z usunięciem zamieszczonych treści

Nawet jednorazowy akt przemocy może mieć długotrwałe konsekwencje ponieważ kompromitujące materiały opublikowane w sieci – są tam cały czas dostępne, pomimo, że sprawca zaniechał swoich działań. Poza tym, jeśli materiały te uznane zostaną przez Internautów za atrakcyjne - to szybkość ich rozpowszechniania jest bardzo duża – a co za tym idzie – ich całkowite usunięcie praktycznie niemożliwe.

6. Niska świadomość dot. występowania zjawiska

Niewiele osób zdaje sobie sprawę z zagrożeń i szkodliwości cyberprzemocy oraz, z faktu że jest ona karana prawnie. Być może wynika to z powszechnego uznania, że w sieci jestem anonimowy i bezkarny – a poza tym to czego nie jestem w stanie powiedzieć komuś wprost „przemycę” w sieci, zachowując anonimowość bądź podszywając się pod inną osobę. Jednocześnie sprawca nie widzi ofiary fizycznie – nie doświadcza bezpośrednio efektów krzywdzenia swojej ofiary, czasem nawet nieświadomie rozpowszechnia „zabawny” wg siebie materiał, nie zdając sobie sprawy z konsekwencji dla potencjalnej ofiary.

Skala zjawiska – doniesienia z badań

- 47% dzieci doświadczyło w sieci wulgarnego wyzywania.,
- 21% dzieci korzystających z Internetu doznało poniżania, ośmieszania i upokarzania.,
- 29% dzieci deklaruje, że ktoś w sieci podawał się za nie wbrew ich woli.,
- 16% dzieci doświadczyło straszenia i szantażowania.,
- 14% dzieci zgłasza przypadki rozpowszechniania za pośrednictwem Internetu lub telefonu kompromitujących je materiałów. Sytuacje te powodują najwyższy poziom negatywnych emocji – jak irytacja, lęk i zawstydzenie.

Co drugi młody internauta tj. 52% miał do czynienia z przemocą werbalną w sieci. Ponad połowa tj. 57% osób w wieku od 12 –17 lat była przynajmniej raz fotografowana lub filmowana wbrew swojej woli.

Dalej pogłębione badanie wśród gimnazjalistów, w którym uwzględniono tzw. Mobbing elektroniczny – tj. przemoc trwającą dłuższy czas, intencjonalną i związaną z przewagą sprawcy nad ofiarą - pokazały, że ofiarami tych sytuacji pada ok. 13% dzieci w wieku gimnazjalnym, a sprawcami jest nieco ponad 25%.

Co więcej – badanie wykazało, że przemoc rówieśnicza w sieci często pokrywa się z tradycyjnymi formami przemocy.

Sprawcą cyberprzemocy często bywa osoba, która:

- ma niskie kompetencje społeczne – nie jest w stanie za pomocą sobie dostępnych, społecznie akceptowanych metod komunikacji zwrócić na siebie uwagę, której potrzebuje, i zrealizować ważnych dla siebie potrzeb.
- chce być dowartościowana przez grupę, zwrócić na siebie uwagę natychmiast – nie umie bowiem odraczać gratyfikacji.
- czuje się bezkarna i anonimowa – a więc swoją przewagę nad ofiarą. Ważnym aspektem stosowania cyberprzemocy jest też poczucie anonimowości w sieci, rozumiane przez sprawcę jako bezkarność

Jak dzieci wyrażają potrzeby związane z interwencją?

Potrzeby dzieci wyrażane przy zgłoszeniach dotyczących cyberprzemocy to zazwyczaj w przypadku ofiary – „cofnąć czas”, „jak najszybciej usunąć te treści”, a sprawcy – „jakoś to odkręcić”. **Warto pamiętać, że ofiara, sprawca, świadek potrzebują reakcji dorosłych na każde zachowanie o charakterze cyberprzemocy!** Każde dziecko, które doświadczało Cyberprzemoc – ofiara, sprawca i świadek potrzebują reakcji ze strony dorosłych. Muszą usłyszeć, że cyberprzemoc jest krzywdzeniem kogoś. Nie jest żartem działanie, które powoduje czyjeś cierpienie. Dorośli powinni także informować o konsekwencjach, które grożą sprawcom przemocy, oraz sugerować reakcje ze strony dzieci – świadków sytuacji.

Jak chronić dziecko przez cyberprzemocą

- Przede wszystkim należy uświadomić dzieciom czym jest cyberprzemoc i jakie może mieć konsekwencje – publikowanie niektórych materiałów kwalifikuje się jako przestępstwo regulowane w kodeksie karnym
- Nie bagatelizować problemu cyberprzemocy, jeśli zaistnieje – zarówno jeśli nasze dziecko uczestniczyło w wirtualnym prześladowaniu innych bądź stało się jej ofiarą. Liczy się czas – szybka reakcja, aby nie doszło do eskalacji konsekwencji zamieszczanych wiadomości, zdjęć czy filmów itd. Należy także wyciągnąć konsekwencje adekwatnie do szkodliwości zaistniałej sytuacji.
- Zwracać uwagę na rolę świadków – akcentować powinność pomagania kolegom
- uświadamiać, że nawet przesłanie kompromitujących kogoś materiałów czyni z nich sprawców przemocy,
- Uczyć dzieci, aby pod pozorem żartów nie wysyłały do nikogo obraźliwych treści ani nie rozpowszechniały wiadomości otrzymanych od innych bez ich zgody,
- Uważliwiać dzieci na fakt prawa ochrony danych osobowych, aby wiedziały jak chronić swoją prywatność oraz szanować prywatność innych,
- Zapisywać obraźliwe wiadomości – być może będą one stanowiły dowód w sprawie,
- Zastosować filtry i zapory internetowe w komputerze dziecka,

- Poznać środowisko własnego dziecka – przyjaciół, ich rodziców, nauczycieli
- Pielęgnować dobry kontakt z dzieckiem, aby było szczere ze swoim rodzicem, nawet jeśli zachowa się bezmyślnie – każdy ma prawo do popełniania błędów
- Przyjrzeć się, w miarę możliwości - jakie strony najczęściej odwiedza Wasze dziecko i z Kim koresponduje w sieci,
- Jeśli to możliwe – komputer powinien stać w miejscu widocznym dla wszystkich członków rodziny (z uwzględnieniem faktu, że im większe dziecko - tym mniejszej potrzebuje ochrony ze strony dorosłych)
- Zorganizowanie życia w realu – rozwój zainteresowań oraz aktywności poza światem wirtualnym,
- Szukać pomocy innych – np. w szkole lub na stronach www.helpline.org.pl lub www.dzieckowsieci.pl.

Źródło: „Przemoc i Cyberprzemoc. Profilaktyka zdrowia i bezpieczeństwa”